

PROTOKOLL
for
møte i Omsetningsrådet
torsdag 8. februar 2018 kl. 10:00
i
Landbruksdirektoratet

Møte ble hevet kl 13.10.

Til stede:	Björg Tørresdal, Vibeke Andersen, Kristin Taraldsrud Hoff, Jan-Egil Pedersen, Anne Jødahl Skuterud, Sigrid Helland, Frode Toven (varamedlem for Bjørn-Ole Juul-Hansen), Trine Hasvang Vaag, Trond Reierstad, Ann Merete Furuberg og Anne Thorine Brotke (varamedlem for Lars Petter Bartnes)
Forfall:	Lars Petter Bartnes, Bjørn-Ole Juul-Hansen
Fra Landbruksdirektoratet:	Nina Strømnes Rodem, Marit Jerven, Jørn Rolfsen, Elsebeth Hoel, Siv Heia Uldal, Bjørn Skjeppe, Lise Wirstad Dynna, Mari Holteberg Vold, Hans Peder Hvide Bang, Anders Leine, Mari Vengnes og Ida Louise Bjønness

Saksliste

001/18	Godkjenning av innkalling og dagsorden.....	2
002/18	Godkjenning av protokoll fra forrige møte.....	4
003/18	Orientering fra markedsregulator.....	6
004/18	Endret representasjon i Omsetningsrådet fra 1. januar 2018.....	8
005/18	Kjøtt, egg og fjørfekjøtt - Orientering om utskilling av Animalia til et AS.....	9
006/18	Kjøtt - orientering om markeds situasjonen på sau og lam.....	12
007/18	Utbetaling av pristapskompensasjon for eksportert sauekjøtt.....	15
008/18	Omsetningsrådets arbeid - en gjennomgang av regelverk og ordninger – Oppgaver.....	18

Saksnr.: 001/18	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 08.02.2018	Tittel: Godkjenning av innkalling og dagsorden	Saksnr.: 99-1014

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak:

Innkalling og dagsorden godkjennes.

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Saksdokumenter ble sendt ut elektronisk til medlemmer og varamedlemmer. Dokumentene er også lagt inn i skyløsningen Jottacloud. Vedlegg er kun tilgjengelig her.

Vi minner om vedtaket i sak 92/17 der det ble bestemt at Omsetningsrådets sakspapirer ikke skal være offentlige før sakene er endelig avgjort i rådet. Vi ber derfor om at medlemmene viser nødvendig diskresjon med saksdokumentene.

Dagsorden ble også sendt medlemmene per post.

Saksnr.: 002/18	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 08.02.2018	Tittel: Godkjenning av protokoll fra forrige møte	Saksnr.: 99-1015

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak:

Protokollen fra møtet 22. desember 2017 godkjennes.

Godkjenning av protokoll fra forrige møte

Det har ikke kommet merknader til utsendt protokoll.

Saksnr.: 003/18	Sektor: Kjøtt, egg, korn og melk	Styre/råd: OR
Behandling: 08.02.2018	Tittel: Orientering fra markedsregulator	Saksnr.: 99-1013

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Presentasjonene fra markedsregulatorene tas til orientering.

Orientering fra markedsregulator

Det ble gitt følgende orienteringer fra markedsregulatorene:

- Korn Anne Jødahl Skuterud
- Kjøtt og egg Trine Hasvang Vaag
- Melk Trond Reierstad

Presentasjonene er lagt ut i Jottacloud.

Saksnr.: 004/18	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 08.02.2018	Tittel: Endret representasjon i Omsetningsrådet fra 1. januar 2018	Saksnr.: 17/63709-2

Beskrivelse

Landbruks- og matdepartementet (LMD) har oppnevnt følgende medlemmer/-varamedlemmer til Omsetningsrådet for perioden 1. januar 2018 – 31. desember 2021:

Organisasjon

Nærings- og fiskeridepartementet
Norges Bondelag
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Nortura (SA)
Norske Felleskjøp SA

Medlem

Vibeke Andersen (gj.oppn)
Lars Petter Bartnes (gj.oppn)
Ann Merete Furuberg (ny)
Trine Hasvang Vaag (gj.oppn)
Anne Jødahl Skuterud (gj.oppn)

Varamedlem

Helge Aske (gj.oppn)
Anne Thorine Brotke (ny)
Arne Lofthus (ny)
Per Heringstad (gj.oppn)
Harald A. Lein (gj.oppn)

Hjemmel

Lov av 1936-07-10 nr. 06 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 2.

Forutsetninger**Vedlegg**

Brev fra LMD av 17. januar 2018

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Saken tas til orientering.

Saksnr.: 005/18	Sektor: Kjøtt, egg og fjørfekjøtt	Styre/råd: OR
Behandling: 08.02.2018	Tittel: Kjøtt, egg og fjørfekjøtt - Orientering om utskilling av Animalia til et AS	Saksnr.: 17/29568-9

Beskrivelse

Animalia er fra 1. januar 2018 eget aksjeselskap, eid av Nortura og KLF. Direktoratet vil orientere Omsetningsrådet om at etableringen av Animalia AS er gjennomført som planlagt gjennom å videreformidle selskapets pressemelding knyttet til oppstarten.

Hjemmel

Retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet § 2 pkt. 2 og 3 og § 3, fastsatt av Omsetningsrådet 22. oktober 2008, med hjemmel i lov av 1936-07-10 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11.

Vedlegg

Pressemelding av 25. januar 2018 fra Nortura, KLF og Animalia vedrørende utskilling av Animalia til et AS

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet tar informasjonen om etableringen av Animalia AS til orientering.

Kjøtt, egg og fjørfekjøtt - Orientering om utskilling av Animalia til et AS

Nortura og KLF forener krefter i nye Animalia AS

Teksten er direkte hentet fra pressemeldingen som ble sendt ut 25. januar 2018

«Animalia er fra 1. januar 2018 eget aksjeselskap, eid av Nortura og KLF. Dermed forener kjøttbransjen krefter og styrker det felles faglige samarbeidet som omfatter alt fra husdyrkontroller og klassifiseringssystem for slakt til samfunnsaktuelle temaer, som dyrehelse, dyrevelferd, mattrygghet, bærekraft og humanhelse. Virksomheten er samtidig i utvikling. Det satses ytterligere i eksisterende forretningsområder og Helsetjenesten for storfe flyttes fra Tine til Animalia AS. De senere årene har omsetningen økt som følge av større aktivitet i satsningsområdene og økt etterspørsel etter Animalias produkter og tjenester.

I 2014 omsatte Animalia for 82 millioner kroner. Tilsvarende tall for 2016 var 93 millioner og det nye aksjeselskapet budsjetterer med en omsetning på 104 millioner kroner i 2018. Rundt 62 prosent vil være finansiert over omsetningsavgiftene for egg og kjøtt, mens resten vil stamme fra salg av produkter og tjenester, samt forskningsmidler.

– Veksten i omsetning reflekterer større aktivitet i våre seks kjerneområder, nysatsinger og økt etterspørsel etter vår kompetanse, forteller adm. dir. Tor Arne Ruud, som forklarer bakgrunnen for satsningen slik:

– Nortura og KLF har lenge samarbeidet om de faglige tjenestene som gjøres felles for hele bransjen, men et nytt og styrket Animalia AS betyr at partene ønsker å gå ytterligere et trinn videre.

Denne utviklingen bekreftes av Rolf Gjermund Fjeldheim, som er direktør for bransje/marked i Nortura og ny styreleder i Animalia AS. Han forklarer at Nortura SA og KLF sommeren 2016 ble enige om å styrke og videreutvikle det faglige bransjenøytrale samarbeidet ved å skille ut Animalia organisatorisk fra markedsregulator Nortura og etablere et eget selskap.

– Intensjonen er å videreutvikle det faglige tilbudet og styrke nytteverdien av Animalias kompetanse for norsk kjøtt- og eggproduksjon langs hele verdikjeden, sier Fjeldheim, og får støtte i sitt syn fra Bjørn-Ole Juul-Hansen, adm. direktør i Kjøtt- og fjørfebransjens landsforbund:

– Animalia AS tilbyr norske bønder, bransjen og samfunnet kunnskap og kompetanse innen dyrehelse og dyrevelferd, husdyrkontroller, mattrygghet, råvare og foredling, kjøtt og egg i kostholdet, bærekraft, miljø og klima. Vi ønsker å optimalisere bransjens faglige ressurser og kompetanse gjennom et sterkt Animalia, og samtidig bidra til å sikre like konkurransevilkår for alle kjøtt- og fjørfebedriftene, stor som liten, sier han.

Selskapet, Animalia AS, skal eies av Nortura SA med 66 prosent og Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund (KLF) med 34 prosent. Tidligere var virksomheten organisert som en avdeling i Nortura.

Animalias seks kjerneområder videreføres samtidig som innhold og ambisjonsnivå konkretiseres i en ny forretningsplan. I tillegg til de generiske bransjenøytrale aktivitetene, som er finansiert gjennom omsetningsavgiften, vil Animalia AS ha inntekter fra forskningsfinansiering og salg av produkter og tjenester.

– Basert på omsetningsavgiften har vi for eksempel de senere årene satset på ytterligere

styrking av helsetjenestene for fjørfe, svin og sau, noe som har resultert i et sterkt fagmiljø på dyrehelse og dyrevelferd, som er svært viktig for bransjen fremover, forteller Ruud.

Helsetjenesten for storfe ble en del av Animalia fra 1. januar. Helsetjenesten skal prioritere helseutfordringer som gjelder alle driftsformer innen melk- og kjøttproduksjon i storfenæringen.

Ruud oppsummerer selskapets videre ambisjon slik:

– Vi skal gjøre vårt for å bidra til at norske kjøtt- og eggprodukter gjennom hele verdikjeden er produsert på en slik måte at de kvalitetsmessig er blant de beste i verden. Et mål er at alle norske kjøtt- og eggprodusenter, både i primærproduksjonen og videre i verdikjeden vil se vår nytteverdi i sammenheng med sin egen produksjon. Eierne våre har store ambisjoner, og ønsker å både forsterke og fornye vår virksomhet. Det er ingen tvil om at flere av våre kjerneområder vektlegges sterkere i bransjen og i samfunnet. Høy faglig kvalitet i hele verdikjeden skal sikre Norges langsiktige konkurransevne når det gjelder husdyrproduksjon. Temaer som dyrevelferd, bærekraft og humanhelse vil fortsatt være aktuelle og nye Animalia AS har et helt klart ansvar for å bidra til utvikling i næringen også på disse områdene, sier Ruud.»

Saksnr.: 006/18	Sektor: Kjøtt	Styre/råd: OR
Behandling: 08.02.2018	Tittel: Kjøtt - orientering om markedssituasjonen på sau og lam	Saksnr.: 18/2587-1

Beskrivelse

Basert på at lagersituasjonen for lam og spesielt sau ved inngangen til året var høy, og høyere for sau enn for ett år siden, og sett i lys av fjorårets utfordringer, har direktoratet bedt Nortura omtale situasjonen for å kunne gi rådet en skriftlig orientering om saken.

Hjemmel

Retningslinjer for markedsregulering av kjøtt § 3, fastsatt av Omsetningsrådet 31. mars 2011 med hjemmel i forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.

Vedlegg

E-post fra Nortura, datert 26. januar 2018

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet tar informasjonen om markedssituasjonen på sau og lam til orientering.

Kjøtt - orientering om markedssituasjonen på sau og lam

Med bakgrunn i det utfordrende året vi har hatt for sau og lam i 2017 ønsket Landbruksdirektoratet å få Nortura sin vurdering av reguleringslageret på sau og lam ved starten av 2018. Nortura viser til et stort lager av spesielt sau, men sier samtidig at fordi ikke noe kjøtt er eldre enn 2017 vil det ikke være behov for å iverksette ekstraordinære tiltak med det første.

Under følger Norturas vurdering av situasjonen på sau og lam

«Lagersituasjon og prognose

Per starten av uke 4 er det 2 860 tonn sau og lam på reguleringslageret. Det er ca. 500 tonn mindre enn på samme tidspunkt i fjor, men som tabellen viser er fordelingen mellom sau og lam annerledes. Nå består over halvparten av reguleringslageret av sau og ung sau, mens det utgjorde bare en tredjedel på samme tidspunkt i fjor. Alt som er på lager nå er fra 2017 og 2018. Ca. 120 tonn sau er fra 1. halvår 2017, mens resten er fra sesongen 2107. Det er med ikke noe stor utfordring med holdbarheten, slik situasjonen var i fjor.

Oversikt over mengde sau, ung sau og lam på reguleringslager per uke 4 i 2017 og 2018

	Per uke 4/2017	Per uke 4/2018
Lam	2 241 t	1 330 t
Sau og ung sau	1 120 t	1 530 t
Totalt mengde småfe på reguleringslager	3 361 t	2 860 t

I 2017 det overskudd og innlegg av sau og lam fram til uke 8 og reguleringslageret vokste med ytterligere 72 tonn, herav 31 tonn sau og ung sau. (*Direktoratets merknader: Fra uke 4 til uke 8 vokste lageret med 72 tonn, og nådde høyeste nivå i uke 8. Nortura forventer ikke en tilsvarende økning i lageret i samme periode i år.*) Det har vært litt innfrysing etter nyttår i år også, men vi forventer ikke så mye som i fjor.

Det er innført maksimalt frysefradrag for sau og ung sau innenfor 15-prosentregelen, noe som tilsvarer kr 4,70 per kg for ung sau og kr 4,10 per kg for sau. Fra mandag 29. januar innføres også frysefradrag på lam på kr 2,00 per kg.

Uttaket av sau har startet og i underkant av 100 er solgt eller i bestilling. Foreløpig er det ikke solgt noe på lam.

Prognosen for 2018 viser et overskudd av sau og lam på ca. 1 200 tonn. (*Direktoratets merknader: uoffisielt er fordelingen 750 tonn sau og 450 tonn lam*). Det forutsettes da import av 600 tonn fra Island, 200 tonn fra SACU og 206 tonn over WTO-kvoten. Prognosene viser et underskudd på 1 100 tonn i første tertial og 680 tonn i 2. tertial, altså til sammen 1 780 tonn.

Alt i alt viser dette en fortsatt svært krevende markedssituasjon for sau og lam. Et lager på 1 300 tonn lam er isolert sett ikke dramatisk og det vil normalt være behov for denne mengden i løpet av 1. halvår. Men det prognoseres overskudd også i år, så utfordringen er ikke løst selv om det er tegn til bedring med tanke på lam. Markedet for sau har imidlertid vist en negativ tendens over tid og her det må et trendskifte til for at vi skal nærme oss balanse.

Hvordan kan dette løses?

Virkemidlene i markedsbalanseringen for sau og lam er begrenset. På kort sikt er det bare sesonglagring (*Direktoratets merknader: sesonglagring er det samme som reguleringslagring*) og frysefradrag som er reelle alternativer og vi benytter disse innenfor gjeldende rammer slik vi mener det er hensiktsmessig. Det er likevel ikke tilstrekkelig til å løse situasjonen på mellomlang og lang sikt.

Det er nødvendig at aktørene i bransjen fortsetter arbeidet med produktutvikling og salg av sau og lam for å gjøre det mer tilgjengelig hele året og i nye former som er mer tilpasset hverdagsforbruk. Samtidig tror vi ikke det er mulig å komme utenom at sauetallet må noe ned. Det er et positivt tegn i så måte at prognosen viser en reduksjon i bestanden ved beiteslipp på ca. 1 prosent.

Vi imøteser også gjennomgangen av regelverk og ordninger under Omsetningsrådet som skal starte opp nå. Vi har forhåpninger til at det kan bidra til utvikle av nye virkemidler for sau og lam, herunder produksjonsregulering.

Pris påvirker både salget og produksjonsviljen og dette virkemiddelet har vært brukt relativt kraftig de siste to årene. Forhåpentlig er det mulig å bringe markedet i balanse uten ytterligere prisreduksjon, men det vil tiden vise.

Avvik fra budsjettet

Den situasjonen vi har nå avviker i liten grad fra det som var forutsatt i markedsreguleringsbudsjettet for 2018. Reguleringslageret ved inngangen til året er litt større enn det som ble lagt til grunn, men samtidig er andelen av sau større, noe som tilsier mindre kostnader til frysefradrag innenfor 15-prosentregelen. Alt i alt er det på dette tidspunktet ikke grunnlag for å justere kostnadsbudsjettet for avsetningstiltakene.»

Saksnr.: 007/18	Sektor: Kjøtt	Styre/råd: OR
Behandling: 08.02.2018	Tittel: Utbetaling av pristapskompensasjon for eksportert sauekjøtt	Saksnr.: 17/61742-28

Beskrivelse

Landbruksdirektoratet foreslår å utsette behandlingen av sak om utbetaling av pristapskompensasjon til søknaden fra Nortura foreligger.

Direktoratet foreslår å innhente en betenkning om saken.

Hjemmel

Retningslinjer for markedsregulering av kjøtt § 3-2, fastsatt av Omsetningsrådet 31. mars 2011 med hjemmel i forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.

Forutsetninger**Vedlegg**

Konkurransesgrunnlag og mandat

Møtebehandling

Forslag til mandat for utredningen var lagt ved sakspapirene. I møtet ble det gjort enkelte justeringer i mandatet knyttet til pkt 2 i forslaget til vedtak. Med denne endringen ble forslaget til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Omsetningsrådet tar til etterretning Landbruksdirektoratets anbefaling om å utsette og behandle sak om utbetaling av pristapskompensasjon til søknaden fra Nortura om slik kompensasjon foreligger.
2. Omsetningsrådet vedtar å innhente en betenkning om saken slik det fremgår av det justerte mandatet.

Utbetaling av pristapskompensasjon for eksportert sauekjøtt

Innledning

Omsetningsrådet kjenner saken godt gjennom tidligere behandling av sakene 065/17, og 094/17. I møte 22.12.2017 ble truffet følgende vedtak i sak 094/17:

Omsetningsrådet vil følge opp spørsmål om pristapskompensasjon på sau og behandle dette når tilstrekkelig dokumentasjon foreligger.

På samme møte bestemte Omsetningsrådet å endre retningslinjene for markedsregulering av kjøtt. Man vedtok følgende endring i retningslinjen, § 3.1.2:

Eksport av hele/halve skrotter og/eller andre kjøttstykker med eller uten bein av sau hvor det har påløpt pristapskompensasjon i forbindelse med reguleringslagring er ikke tillatt.

Ved brudd på fjerde ledd skal markedsregulator tilbakebetale pristapskompensasjonen til omsetningsfondet. Markedsregulator har ansvaret for å opplyse om at bestemmelsene i fjerde ledd ved salg fra reguleringslager skal overholdes.

Det ble bestemt at endringene skulle ikraftsettes straks. Det het således at:

Endringene i retningslinjene trer i kraft straks og gjelder varer som tas ut fra reguleringslager fra dags dato.

Landbruksdirektoratets vurdering

Omsetningsrådet traff vedtak 22.12.2017 om å behandle spørsmålet om pristapskompensasjon for sau når tilstrekkelig dokumentasjon foreligger.

Det vil ikke være mulig å få den fulle oversikten over hvilken pristapskompensasjon som det vil være aktuelt å utbetale, før søknaden fra Nortura om slik kompensasjon er innkommet til Landbruksdirektoratet. Landbruksdirektoratet vil derfor foreslå at Omsetningsrådet avventer å ta stilling til spørsmålet om utbetaling av pristapskompensasjon til et senere møte hvor denne søknaden foreligger. Dette vil være i tråd med rådets vedtak fra 22.12.2017, hvor det heter at man skal følge opp spørsmålet om pristapskompensasjon til «tilstrekkelig dokumentasjon foreligger».

I mellomtiden foreslår direktoratet at Omsetningsrådet gjør noen tiltak som er egnet til å ytterligere klargjøre grunnlaget for et vedtak, og dermed sørge for en forsvarlig behandling av saken. Det foreslås å gjøre følgende tiltak.

Omsetningsrådet har delegert til Landbruksdirektoratet å behandle søknader om pristapskompensasjon jf. lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer § 3, femte ledd, hvor det heter:

Oppgåvene med å førebu sakene for rådet, følgje opp vedtaka og krevje inn og administrere avgiftsmidlane vert lagt til det organet som departementet fastset. Til dette organet kan rådet delegere myndigheit til å treffe vedtak i saker som ikkje er av prinsipiell karakter.

Delegasjonen gjelder vedtak som ikke er av prinsipiell karakter. På bakgrunn av situasjonen som har oppstått knyttet til eksporten av reguleringslagret sau, kan det legges til grunn at saken er prinsipiell, og at Landbruksdirektoratet dermed ikke har myndighet til å treffe vedtak om å utbetale pristapskompensasjon i saken. Landbruksdirektoratet foreslår derfor at Omsetningsrådet selv behandler og treffer vedtak om utbetaling av pristapskompensasjon for sau som har vært på reguleringslager og deretter eksportert. Dette vil sikre at saken får en forsvarlig behandling i et samlet Omsetningsråd.

Det foreslås at Nortura i forbindelse med fremsettelsen av sin søknad om pristapskompensasjon for reguleringslagring av sau pålegges å redegjøre for og å dokumentere grundig for søknaden, med sikte på å klargjøre skille mellom salg fra reguleringslager som senere er eksportert og salg som har gått til det norske markedet. Landbruksdirektoratet vil følge opp Nortura mht. hvilken dokumentasjon som er nødvendig.

Landbruksdirektoratet vil foreslå at det innhentes en betenkning om saken.

Se vedlegg.

Saksnr.: 008/18	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 08.02.2018	Tittel: Omsetningsrådets arbeid - en gjennomgang av regelverk og ordninger - Oppgaver	Saksnr.: 17/41657-6

Beskrivelse

Basert på møtebehandling og vedtak i sak 95/17 av 14.12.2017 fremmer Landbruksdirektoratet en konkretisering av oppgavene som skal gjennomgås i prosjektet.

Hjemmel**Forutsetninger****Vedlegg****Forslag til vedtak**

Omsetningsrådet følger forslag som fremkommer av innstillingen.

Møtebehandling

Sekretariatet mottok 6. februar brev fra departementet knyttet til Omsetningsrådets gjennomgang av opplysningsvirksomheten. Brevet ble samme dag videresendt til rådets medlemmer og varamedlemmer.

I møtet ble det drøftet både innhold og prosess for det videre arbeidet med gjennomgang av Omsetningsrådets regelverk og ordninger. Det kom en rekke innspill fra medlemmene. Sekretariatet ble bedt om ta disse med i det videre arbeidet med gjennomgangen. Leder fremmet deretter et justert forslag til vedtak som ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Omsetningsrådet tar saken til orientering og ber sekretariatet ta med de innspillene som er kommet i den videre prosessen.

Omsetningsrådets arbeid - en gjennomgang av regelverk og ordninger - Oppgaver

Innledning

Omsetningsrådet vedtok 14. desember mandat for gjennomgangen. Rådet bad sekretariatet komme tilbake med hvilke oppgaver gjennomgangen skal omfatte. Oppgavene ble presentert i innstillingen til rådet til møtet 14. desember 2017, men rådet prioriterte å vedta mandat og utsette behandlingen av oppgaveporteføljen av tidshensyn.

Landbruksdirektoratet kommer herved tilbake til rådet med forslag til oppgaveportefølje som kan vedtas i møte 8. februar 2018. Landbruksdirektoratet vil nedenfor gjenta noen av de føringer som er gitt av Stortinget, Landbruks- og matdepartementer. Det er direktoratets inntrykk at en gjennomgang av disse dokumentene tilsier at Omsetningsrådet står relativt fritt til å bestemme hvilke konkrete oppgaver som skal inngå i gjennomgangen.

Omsetningsrådet fattet følgende vedtak 14. desember 2017:

«Omsetningsrådet vil følge opp Stortingets behandling av Meld. St. 11 (2016-2017) fra LMD og gjennomgå regelverk og ordninger.

Omsetningsrådet legger til grunn at flertallet på Stortinget mener det ikke er behov for store omlegginger av markedsbalanseringsordningen. Flertallet i næringskomiteen «ser likevel behov for å foreslå noen justeringer av de ulike ordningene for å tilpasse disse til dagens behov.», jf. Innst. 251 S.

Ut fra Innst. 251 S tilsier dette en gjennomgang av markedsreguleringsforskrift med tilhørende retningslinjer og ordninger, for å sikre at disse ivaretar de forholdene Stortinget vektlegger og som omtalt av flertallet er:

- Redusere risikoen for konkurransevridning
- Sikre tillit til at markedsordningene fungerer likt for alle aktører i markedet
- Sikre et transparent system
- Sikre at markedsregulator skiller mellom rollen som markedsregulator og markedsaktør
- Legge til rette for mulige produksjonsregulerende tiltak for alle husdyrarter som omfattes av markedsordningene.
- Innføre en avgrenset mottakplikt for Nortura fra uavhengige mottakere av slakt
- Vedrørende balanseringsordningen for kumelk: «Vurdere å endre regelverket som forenkler ordningen og reduserer risikoen for konkurransevridning i melkesektoren»
- Se på opplysningsvirksomhet finansiert over omsetningsavgiften (Innst. 8 S (2017-2018) fra næringskomiteen til statsbudsjettet for 2018).

OR foreslår at gjennomgangen av regelverk og ordninger skal skje innen 31. desember 2019.

Omsetningsrådet er oppdragsgiver og arbeidet skal være fast post i alle møter. Omsetningsrådets sekretariat gis oppdraget å gjennomføre oppgaven i tråd med framlagt prosjektmodell justert i tråd med føringer gitt i dette møtet.

Landbruksdirektoratet tildeles 1,5 mill kroner i 2018 øremerket dette arbeidet.»

Landbruksdirektoratets vurdering

Direktoratet utdyper oppgaver tillagt prosjektet innenfor nevnte områder som følger:

A Redusere risikoen for konkurransevridding

I forarbeidene til gjeldende konkurranselov av 2004, Ot.prp. nr. 6 (2003-04), s. 39 sies det:

«Innholdet i landbruks- og fiskeripolitikken skal imidlertid ikke endres gjennom endringer i konkurranselovgivningen. Formålet med en gjennomgang av unntakene er således ikke å endre rammebetingelsene for disse næringene, men å finne frem til unntak som er tilpasset den utvikling som er skjedd siden nåværende konkurranselov ble vedtatt og som er fleksibel nok til å kunne tilpasses den politikk som vil bli fastlagt i fremtiden.»

Risiko for konkurransevridding har fått høy oppmerksomhet fra Stortinget, myndighetene og aktørene i markedet, og vil være et kjernepunkt i gjennomgangen. Etter direktoratets mening er det ikke foretatt noen fyllestgjørende analyse av hva som er forholdet mellom omsetningsloven og konkurranseloven. Direktoratet ser behov for å analysere forholdet mellom landbruks- og konkurransepolitikk, som et grunnlag og et målepunkt for oppdraget. En slik analyse, og konklusjonene som trekkes i denne, vil kunne gi føringer på hvilke valg som tas under de enkelte tema som skal gjennomgås i gjennomgangen av regelverket. Det bør i en slik analyse også tas hensyn til den utviklingen som skjer innenfor EU når det gjelder bruken av samvirker som en viktig aktør i jordbrukspolitikken. Det vises i denne forbindelse til kronikk av fagsjef for internasjonale spørsmål i Norsk Landbrukssamvirke, Arne Ivar Sletnes i Nationen 31.01.2018, «EU satser på samvirker.»

Vi anbefaler kjøp av ekstern bistand ved å gi dette oppdrag til en av utvalgte advokater. Direktoratet vil komme til forslag til mandat for en slik betenkning.

Prosjektet må ha fokus på konkurranseeffekt under hvert deloppdrag i prosjektet.

B Praktisering av markedsregulators informasjonsplikt

De tre neste punktene i mandatet

- Sikre tillit til at markedsordningene fungerer likt for alle aktører i markedet
- Sikre et transparent system
- Sikre at markedsregulator skiller mellom rollen som markedsregulator og markedsaktør

foreslås ivaretatt under denne overskriften. Det kan være behov for å presisere bakgrunnen for disse tre kulepunktene, som er et uttrekk av næringskomiteens Innst. 251 S hvor det står:

«K o m i t e e n mener at en forutsetning for at en markedsordning skal kunne betegnes som god, er at alle har tillit til at den fungerer likt for alle aktører i markedet. Det er helt avgjørende at den aktør som innehar markedsregulatorrollen, skiller mellom rollen som markedsregulator og rollen som markedsaktør på en måte som gjør at alle andre oppfatter vedkommende som habil i utøvelse av regulatorrollen.

K o m i t e e n forutsetter at alle markedsbalanserings- og produksjonsreguleringsordningene skal være transparente.»

I gjennomgangen av informasjonsplikten ligger kontakt med markedsregulatorene for å innhente opplysninger om og beskrive

- hvilke data de besitter, på hvilket detaljnivå og begrunnelse for behov for disse dataene
- datasikring og adgangskontroll, med spesiell vekt på interne forhold
- beslutningsorganer og –rutiner
- kunngjøringsformer og –rutiner

Deretter foreslå ev. forbedringer og ev. regelverksendringer

C Se på opplysningsvirksomhet finansiert over omsetningsavgiften

Behandling i Næringskomiteen og Stortinget

Ved behandlingen av budsjettet for 2018 (Prop. 1 S (2017-2018) (LMD)) gjorde Stortinget 11. desember 2017 følgende vedtak:

«Vedtak 140:

Stortinget ber regjeringen sikre opplysningsvirksomheten og finansieringen av denne frem til Omsetningsrådet har foretatt den varslede gjennomgangen av virkemiddelbruken.

Vedtak 141:

Stortinget ber om at endringer i virkemidlene for markedsbalansering som ikke er i tråd med Omsetningsrådets anbefalinger, legges frem for Stortinget.»

I næringskomiteens innstilling til statsbudsjettet for 2018, Innst. 8 S (2017-2018) står det under kapittel 4.4.10:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til Innst. 251 S (2016–2017), der et flertall viser til at virkemiddelpakken for markedsregulering over tid har blitt mindre. Flertallet mener det er svært viktig å videreføre alle gode balanseringsinstrumenter, og at det fortsatt skal være mulig å benytte omsetningsavgift til «Reklame og salgsfremmende tiltak». Flertallet viser videre til at omsetningsrådet med grunnlag i Meld. St. 11 (2016–2017) og tilhørende Innst. 251 S (2016–2017) har fått i oppdrag å gjennomgå markedsbalanseringen i landbruket. Flertallet mener det er naturlig at Opplysningskontorenes rolle og finansiering inngår i dette arbeidet, og at eventuelle endringer i Opplysningskontorenes virksomhet skjer som en oppfølging av Omsetningsrådets gjennomgang.

Flertallet viser videre til følgende sitat fra Innst. 251 S (2016–2017), kapittel 1.10.1:

«Det forventes at omsetningsrådet innen rimelig tid foretar en grundig gjennomgang av virkemiddelbruken og gjennomfører nødvendige endringer i bruken av avgiftsmidlene. I den grad endringene ikke anses å være tilstrekkelige, vil regjeringen komme tilbake med en proposisjon om endringer i omsetningsloven.»»

Landbruks- og matdepartementet har i brev datert 13. desember 2017 til Omsetningsrådet vist til første del av stortingets vedtak og skriver videre:

«Dette innebærer at Omsetningsrådet også skal se på opplysningsvirksomheten. Departementet vil komme tilbake til Omsetningsrådet med en nærmere spesifisering av oppdraget og en tidsfrist.» Dette er i skrivende stund ikke mottatt.

Hva bør gjennomgangen omfatte?

Flertallet i Næringskomiteen har skrevet at det er naturlig at Opplysningskontorenes rolle og finansiering inngår i gjennomgangen av markedsbalanseringen i landbruket og at eventuelle endringer i Opplysningskontorenes virksomhet skjer som følge av denne gjennomgangen. I diskusjonen som har vært knyttet til finansiering av opplysningsvirksomhet har det vært betydelige fokus på om og i tilfelle hvilken grad generisk markedsføring har effekt. Det vil derfor være naturlig at dette blir ett av et av fokusområdene i gjennomgangen. Det legges til grunn at vurderingene av dette vil være relevant for alle opplysningskontorene.

I 2015 gjennomførte SNF (Stiftelsen Næringsforskning) på oppdrag fra OEK prosjektet «Utvikling av resultatmålingssystem for Opplysningskontoret for egg og kjøtt» der man så på effekter av generisk markedsføring av MatPrat. Det var et omfattende prosjekt, som besto både av en litteraturstudie av internasjonal forskning om generisk markedsføring og en effektmåling av konkret generisk kommunikasjon fra MatPrat. Det må vurderes om det er relevant å bruke denne studien i gjennomgangen, eventuelt med tilleggsvurderinger. Alternativt kan det initieres en ny studie, men dette vil trolig ta noe lengre tid og være dyrere.

De ulike opplysningskontorenes rolle i markedsbalanseringen er noe forskjellig og har også endret seg over tid. Dette må også bli en sentral del av gjennomgangen.

Matmerk driver også generisk markedsføring av økologisk mat og merket «Nyt Norge», delvis finansiert med midler fra omsetningsavgiften. Denne aktiviteten er ikke spesifikt nevnt i Næringskomiteens innstilling i denne omgang. Det bør derfor gjøres en vurdering av om aktiviteten skal inngå i gjennomgangen.

Det vil være naturlig at gjennomgangen også inneholder en omtale av opplysningsvirksomhet i andre sammenlignbare land. En kartlegging av dette ble gjort i 2012 av ei arbeidsgruppe nedsatt av Statens Landbruksforvaltning (SLF), jf. rapporten «Fremtidig organisering og drift av Animalia og Opplysningskontoret for egg og kjøtt».

Generisk markedsføring av fisk i Norge skjer i regi av Norges sjømatråd AS. Selskapet eies 100% av Nærings- og fiskeridepartementet. Virksomheten til Norges sjømatråd er finansiert fullt ut av sjømatnæringen, gjennom en markedsavgift fastsatt med hjemmel i fiskeeksport-loven som trådte i kraft 1. juli 1991. Godfisk.no kan sees som en parallell til Matprat.no og er 100% finansiert av Sjømatrådet. Det er naturlig at gjennomgangen inneholder en omtale av denne virksomheten og vurderinger av likheter/ulikheter av betydning for virksomheten til opplysningskontorene finansiert med midler fra omsetningsavgiften.

Arbeidsform

En gjennomgang av opplysningsvirksomheten vil berøre alle sektorer. Første leveranse ser vi for oss blir direkte til OR, med en faktabeskrivelse av dagens situasjon og en nærmere vurdering av aktuelt arbeid som foreligger og mulig bruk av dette. Opplysningskontorene vil bli kontaktet for faktasjekk/innhenting av bistand i kartleggingsarbeidet. Resultatet vil gi grunnlag for OR til å vurdere det videre arbeidet, herunder om det skal innhentes eksterne utredninger på spesifikke temaer.

D Sektorvise oppgaver

Ut fra mandatet er disse begrenset til

- Legge til rette for mulige produksjonsregulerende tiltak for alle husdyrarter som omfattes av markedsordningene

- Innføre en avgrenset mottaksplikt for Nortura fra uavhengige mottakere av slakt
- Vurdere å endre regelverket som forenkler ordningen og reduser Innst. 251 S er risikoen for konkurransevridning i melkesektoren

Kjøtt og egg – Legge til rette for mulige produksjonsregulerende tiltak for alle husdyrarter som omfattes av markedsordningene

Fra Innst. 251 S (2016–2017) – næringskomiteens behandling av Meld. St. 11 avgitt 6. april 2017 sier flertallet om dette:

«F l e r t a l l e t viser til at framover vil det bli større behov for produksjonsregulerende tiltak for å oppnå en effektiv regulering av produksjon i forhold til etterspørsel i markedet. Produksjonsregulerende tiltak innebærer å redusere produksjonen hos bonde i form av for eksempel færre dyr eller tidligere slakting.

F l e r t a l l e t legger til grunn at Omsetningsrådet ved behov kan vedta produksjonsregulerende tiltak for alle husdyrarter som omfattes av markedsordningene, og at det innenfor ordningene kan etableres økonomiske stimuli for produksjonsplanlegging hos bonde.»

Direktoratet legger til grunn at dette ikke gjelder melkeku og –geit, siden kvoteordningen eksisterer for disse produksjonene.

Videre ligger det allerede i dag åpning for bruk av produksjonsregulerende tiltak i retningslinjene for kjøtt og egg som følger:

Retningslinjer for markedsregulering kjøtt, §2: «Eventuelle andre avsetnings- og produksjonsregulerende tiltak kan gjennomføres etter forhåndsgodkjenning av Omsetningsrådet.»

Retningslinjer for markedsregulering av egg, § 2: «Følgende tiltak kan iverksettes etter forhåndsgodkjenning av Omsetningsrådet i hvert enkelt tilfelle:

...

b) Frivillig førtidsslakting av verpehøns

Andre tiltak kan iverksettes etter forhåndsgodkjenning av Omsetningsrådet i hvert enkelt tilfelle.»

Ut fra diskusjoner i rådet om stadig færre avsetningstiltak og bortfall av mulig reguleringseksport av svin fra 2021, vil direktoratet anbefale at det gjennom prosjektet forelegges rådet forslag til denne typen tiltak. Tiltakene må beskrives på et detaljert nivå og kostnadsberegnes. Det vil være naturlig å utfordre aktørene i kjøtt og egg -bransjen samt faglagene til å fremme forslag.

Kjøtt – Innføre en avgrenset mottaksplikt for Nortura fra uavhengige mottakere av slakt

Om dette skriver Næringskomiteen i Innst. 251 S (2016–2017):

«K o m i t e e n merker seg videre at regjeringen, for å sikre konkurransenøytralitet, vil innføre en avgrenset mottaksplikt for Nortura fra uavhengige mottakere av slakt (dobbel mottaksplikt). K o m i t e e n registrerer videre at regjeringen legger opp til at det er

Omsetningsrådet som skal definere hvilke varer som omfattes av den doble mottaksplikten.

K o m i t e e n s f l e r t a l l, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til avtale inngått mellom Nortura og KLF der det slås fast hvordan denne doble mottaksplikten skal håndteres og at den begrenses til skåret slakt. F l e r t a l l e t t b e r o m a t denne enigheten legges til grunn.»

I denne avtalen ligger det også et forslag om et «Råd for markedsbalansering av kjøtt og egg». Dette rådet skal være innstillende organ i spørsmål som omhandler produksjonsregulering og balanseringstiltak som krever særskilt godkjenning i Omsetningsrådet. Rådet skal behandle saker som gjelder tiltak for produksjonsregulering, nivå på omsetningsavgiften og tidshorisont for ulike avgiftsnivå. Rådet skal ha tre representanter fra henholdsvis Nortura og KLF. LMD forela forslaget for Konkurransetilsynet, etter pålegg fra næringskomiteens flertall (ref. Innst. 251 S (2016-2017) avs. 13.11). Konklusjonen var at regjeringen ikke vil ta initiativ til å utvide primærnæringsunntaket, og begrunnelsen ligger i Prop. 141 S (2016–2017) Endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2017 m.m.) avsn. 7.12.3.

Her foreligger det allerede en avtale om utvidet mottaksplikt, som prosjektet kan ta utgangspunkt i for beskrivelse av den nye ordningen. Det må tas hensyn til at det foreslåtte Bransjerådet ikke kan etableres. Det vil være naturlig å avklare faktabeskrivelse og forslag med Nortura og KLF, ev. også faglagene avhengig av kompleksitet. Når forslaget er behandlet i OR må endringen også anbefales for LMD, siden mottaksplikten er hjemlet i rammeforskriften til LMD.

Melk – Vurdere å endre regelverket som forenkler ordningen og reduserer risikoen for konkurransevridning i melkesektoren

I næringskomiteens behandling av jordbruksmeldingen, Innst. 251 S (2016-2017) avs. 13.2 heter det:

«Komiteen støtter regjeringens forslag om å opprettholde markedsbalanseringen for kumelk med Tine som markedsregulator. Regjeringen vil videre be Omsetningsrådet vurdere å gjøre endringer i regelverket som forenkler ordningen og reduserer risikoen for konkurransevridninger i melkesektoren. Komiteen støtter at Omsetningsrådet foretar en slik vurdering uten å legge føringer for om, og i tilfelle hvilke, endringer som skal gjøres.»

Direktoratet har pekt på områder innen melkesektoren der det er behov for avklaringer og oppdatering, ref. sak 95/17, og som kan legges til dette prosjektet. Av disse nevnes spesielt følgende tema, som berører mulig forenkling og konkurransevridning:

Forsyningsplikten

- Hvordan beregne satser for overføringstransport
 - Regelverket er uklart og kan oppfattes på ulike måter. Det er også motstrid mellom det som står i rammeforskriften og det som står i markedsreguleringsforskriften.
- Prioriteringsregler for forsyning av rå melk
 - Markedsreguleringsforskriftens § 4-3 andre ledd referer til «prisutjevningens prioriteringsregler» uten av det er klart hva som menes. Denne bestemmelsen har følgende ordlyd:

«Det kvantum melk som under «prisutjevningsordningens prioriteringsregler» er tilgjengelige for den aktuelle anvendelse skal fordeles med utgangspunkt i meieriselskapenes bestillinger.»
Samme ordlyd finnes også i rammeforskrift.

- Regelverk for leveranseplaner
 - Markedsreguleringsforskriftens § 4-3-4 Leveranseplan med stipulerte fraktkostnader, bør revideres, siden praksis ikke er helt i tråd med regelverket.
- 80-prosentregelen – mottakers plikt ved bruk av forsyningsplikten
 - En vurdering av Markedsreguleringsforskriftens § 4-3-4 Plikter hos mottakende meieri, er forespurt fra LMD i brev av 12.02.2013, hvor de skriver: «Landbruks- og matdepartementet viser til vedlagte brev fra NHO Mat og drikke og ber Omsetningsrådet om å vurdere både det materielle innholdet i regelen og sanksjonsmulighetene». LMD ber også om at dette sees i sammenheng med eventuelle endringer i regelverket for reguleringskapasitet. OR ble orientert 19.02.2013, og saken har blitt stilt i bero i påvente av behovet for en mer overordnet vurdering av markedsregulators rettigheter og plikter.

Reguleringstransport

Kompensasjonen for reguleringstransport bygger på samme beregningsmodell som for overføringstransport, og kan derfor bli berørt av ev. endringer av denne, se over.

Kompensasjon for reguleringskapasitet

Ordningen knyttet til kompensasjon for ekstra produksjonskapasitet, som ble innført f.o.m. 2004, basert på en modell utarbeidet av NILF/Econ, har vist svakheter. Fra og med 2013 har godtgjørelsen vært fastsatt ved skjønn, og videre arbeid med ordningen ble satt i bero i påvente av Balanseringsutvalgets innstilling og oppfølgingen av det.

Ovennevnte oppgaver er tunge og til dels omfattende områder det er behov for en gjennomgang av. Vår vurdering er at de berører det regjering og storting omtaler over, og anbefaler at de inngår i prosjektet.

Det var listet en del oppgaver i innstillingene i saken i november og desember som rådet ikke tok stilling til. Direktoratet har foretatt en ny vurdering, hvor overordnet mandat vedtatt 14. desember 2016 og innspill fra rådets medlemmer som bl.a. har gått i begrensende retning er tillagt vekt. I det etterfølgende listes oppgaver prosjektet kan ta med i prosjektet etter dette.

Melk, kjøtt og egg – Salg til spesialmarkeder

Ordningen er definert som et avsetningstiltak, men kan ikke sies å ha betydning for balansering av temporære overskudd. Derimot må en anta at den bidrar til å øke totalomsetningen av norske landbruksvarer, og er således i samsvar med omsetningslovens formål. Den er vanskelig å kontrollere, siden omsetningen det gis kompensasjon til går via skipshandlere. Ordningen benyttes av Nortura vedr. egg, 3,2 mill. kroner i 2016, men er sovende når det gjelder kjøtt. Tine, Synnøve Finden og Q-meieriene benytter ordningen for meieriprodukter, kr 5,5 mill. kroner i 2016. Landbruksdirektoratet foreslår at det gjøres en vurdering om tiltaket skal videreføres eller ikke som en del av prosjektet.

Melk og svinekjøtt – Bortfall av reguleringseksport fra 2021 – konsekvensvurdering og ev. nye tiltak

Det er tatt opp av rådets medlemmer at denne problemstillingen må belyses av rådet. Direktoratet foreslår at oppgaven tas i prosjektet og at markedsregulatorene, med sitt ansvar for prognosering og vurdering av markedsbalansen bes om å gjøre en konsekvensvurdering for OR og samtidig spille inn ev. nye tiltak.

Begrensningene i adgangen til å bruke reguleringseksport som virkemiddel har satt ytterligere fokus på forbudet mot eksportsubsidier. Dette aktualiserer et behov for en gjennomgang av regelverket slik at man forebygger at markedsordningen nyttes til å gi interne subsidier som i realiteten er eksportsubsidier i strid med WTO-retten. Det bør forut for en slik gjennomgang, foretas en analyse av hvilket handlingsrom norske myndigheter har til å benytte internsubsidier innenfor WTO-avtalenes rammeverk.

Egg – endring av regelverket for egg til industri

I Prop. 141 S (2016–2017) Endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2017 m.m.) avsn. 7.8.4 står det i andre avsnitt:

«Landbruks- og matdepartementet har mottatt innspill fra Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund (KLF) om behov for endring av forskriften for markedsregulering. Egg på reguleringslager er priset til gjeldende engrospris. KLF hevder at det er billigere å importere egg via WTO- og EU-kvotene enn å kjøpe norske reguleringsegg. I 2016 var utnyttelsen av disse kvotene på hhv. 32 og 86 pst. KLF foreslår at egg på reguleringslager kan selges til eggproduktfabrikkene til nedskrevet pris, for å redusere behovet for bruk av importkvotene.

Regelverket for dette er fastsatt av Omsetningsrådet, og det legges til grunn at forslaget gjennomføres av Omsetningsrådet dersom rådet ønsker det.»

Landbruksdirektoratet foreslår at forslaget behandles i prosjektet.

Melk – oppdatering av regelverket

Knyttet til gjennomgangen av regelverket er det naturlig å revidere retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter på områder hvor det har skjedd produktendringer og hvor det ligger ordninger som ikke er i bruk. Dette gjelder kasein og melkefett til margarinindustrien.

E Juridisk gjennomgang av regelverket

Prosjektet vil medføre endringer i retningslinjer og forskrifter. Det er 10 år siden det ble foretatt en juridisk gjennomgang, og direktoratet vil anbefale at det parallelt med de materielle endringen som må innarbeides foretas en juridisk gjennomgang og modernisering av ORs regelverk.

Et mål for en slik gjennomgang vil være å sørge for at Omsetningsrådet har en hensiktsmessig juridisk myndighetsgrunnlag til å utføre sine oppgaver etter omsetningsloven. Det kan i en slik sammenheng vurderes om regelverket har en hensiktsmessig struktur når regelverket delvis er regulert i retningslinjer, delvis er regulert i forskrifter. Det er Landbruksdirektoratets inntrykk at justismyndighetene i dag er mere opptatt av å regulere offentlig myndighetsutøvelse i forskrifts form enn for ti år siden. Dette gjelder særlig regulering av hvilket organ som har myndighet (personell kompetanse), og hvordan saksbehandlingen skal være (prosessuelle regler). På den annen side vil man ved regulering i forskrifts form, kunne miste noe av den fleksibiliteten som

ligger å regulere gjennom retningslinjer. Det kan dessuten reises spørsmål om hvorvidt og ev. i hvor stor utstrekning Omsetningsrådet utøver offentlig myndighet, noe som vil ha betydning for hvordan rådets virksomhet skal reguleres. Det fremstår i dag som uklart om rådet kan anses som et eget rettssubjekt eller som et organ som inngår i staten. Det vil i en slik sammenheng være behov for å avklare Omsetningsrådets juridiske stilling (eget rettssubjekt eller del av staten), og forholdet mellom myndighetene og markedsregulatorene etter gjeldende rett. Det foreslås at Omsetningsrådet ber om en betenkning om Omsetningsrådets juridiske stilling fra Lovavdelingen i Justis og beredskapsdepartementet, noe direktoratet ev. vil komme tilbake til.

Det er i dag stadig behov for å gå tilbake til protokoller fra tidligere møter for å finne svar på generelle spørsmål som angår rådets myndighetsutøvelse. Landbruksdirektoratet vil anbefale at man som et ledd i prosjektet gjennomgår protokollene fra rådets møter med sikte på å kodifisere praksis, dvs. at alle vedtak som gir uttrykk for en generell regel som skal følges (presedens), formuleres i retningslinjer, ev. i forskrifts form.

Føringer fra norsk lovgivning og internasjonale forpliktelser

Som nevnt ovenfor vil det være behov for å oppdatere og modernisere ORs regelverk.

Landbruksdirektoratet vil invitere Omsetningsrådet til å drøfte en utvidelse av gjennomgangen som knytter seg til miljø og folkehelse. Problemstillingene er særlig aktuelle knyttet til opplysningskontorene, men vil også muligens være aktuelle andre deler av markedsordningene.

En juridisk gjennomgang bør også omfatte en målsetting om gjøre Omsetningsrådets regelverk i bedre stand til å ivareta generelle føringer gitt i norsk lovgivning og Norges internasjonale forpliktelser som er relevante (og pliktige) hensyn i rådets skjønnsutøvelse. Særlig relevant vil være forpliktelser knyttet til miljø og folkehelse. I følge grunnloven er alle sektormyndigheter forpliktet til å igangsette tiltak som sikrer miljøet. Norsk landbruk er (sammen med andre berørte sektorer) ifølge klimaloven forpliktet seg til å redusere utslippene i ikke-kvotepliktig sektor med 30 % innen 2030. I følge folkehelseloven skal statlige myndigheters virksomhet alltid vurdere konsekvenser for befolkningens helse. Det kan legges til grunn at Omsetningsrådet, som en del av norsk landbruksforvaltning, har plikt til å vurdere hvordan rådet kan bidra til å oppfylle målsettinger knyttet til miljø og folkehelse ved utformingen av sitt regelverk.

En slik tilnærming til gjennomgangen av regelverket kan muligens også bidra til å gjøre markedsordningen mere oppdatert og i pakt med politiske strømninger i tiden. Direktoratet skal nevne et eksempel som gjelder klima og matsvinn. Jordbruket står ifølge FNs klimapanel for 10-12 prosent av verdens totale klimagassutslipp, samtidig som en tredjedel av all mat blir kastet. (Hvis matsvinn hadde vært et land ville det vært på tredjeplass for klimagassutslipp, kun slått av Kina og USA). I Norge er matsvinnet 350 000 tonn årlig, og bidrar dermed betydelig til landbrukets og matbransjens klimautslipp. Svinnet skjer i mange ledd i verdikjeden, ikke minst hjemme hos forbruker. Et av virkemidlene i markedsordningen er generisk markedsføring overfor forbruker. Dersom denne markedsføringen også kunne rette (økt) oppmerksomhet mot matsvinn, ville markedsordningen kunne bidra til å begrense klimautslippene, og derigjennom gjøre denne markedsføringen mere relevant som et ledd i å ivareta landbrukets klimaforpliktelser. En regulering av denne virksomheten, f.eks. gjennom retningslinjer fra Omsetningsrådet, vil kunne synliggjøre dette arbeidet ytterligere, og manifestere markedsordningen som et viktig ledd i landbrukets arbeid med klima.

Man kan på samme måte tenke seg en tilnærming til folkehelse, og nærmere bestemt ernæring. Opplysningskontorene gjør i dag en betydelig innsats på ernæring, noe som utvilsomt bidrar til folkehelsen og oppfyllelse av de målene som folkehelsemyndighetene

oppstiller for norske forbrukere. Dyreavl, arbeidet i Animalia AS, generisk markedsføring m.m., som alle får bidrag til finansieringen av Omsetningsrådet, vil også kunne bidra til å forklare det kompliserte forholdet mellom klimamål og ernæringshensyn. En slik tilnærming vil også være et viktig bidrag fra produsentene til å ivareta landbrukets forpliktelser innenfor klima og folkehelse. Til syvende og sist vil dette sannsynligvis også kunne bidra til oppnåelse av hovedformålet med omsetningsloven, som er å øke omsetningen til produsentene og derigjennom bidra til norsk landbruksnæring.

F Arbeidsform

Gjennom oppgaver beskrevet foran er det også på flere områder sagt noe om arbeidsform. Prosjektorganisering ble også diskutert av rådet 14. desember 2017. Da var det et ønske fra rådet om at bransjen og faglagene involveres underveis. Direktoratet tar hensyn til dette.

Det vil, som det fremgår være forskjellige behov på forskjellige områder. Vi antar det løpende vil være behov for mye kontakt med markedsregulatorene. Opplysningskontorene vil også være viktige leverandører til prosjektet. Omsetningsrådet vil få status i hvert møte, og på den måten være tett på prosjektet.

Av de sektorvise oppgavene fremgår det at det er flest oppgaver i melkesektoren, men også noe i kjøtt- og eggsektoren. Vi ser for oss at vi etter en kartleggingsfase har behov for innspill, som berørte aktører og faglag blir bedt om å bidra med. Resultatet er det naturlig å legge frem for berørte parter, inkl. faglagene, i møteform. Som det fremgår er det ikke foreslått konkrete oppgaver spesifikt for korn og grønt. Vi foreslår derfor å holde det åpent om det vil bli behov for bransjemøter i disse sektorene.

Det vil bli utviklet en milepælsplan som rådet blir forelagt.

Den første leveranse er en rapport om framdriften i arbeidet, som LMD har bedt om innen 20. mars 2018. Utkast til denne vil bli lagt fram for rådet i møtet 13. mars.

Direktoratet er i ferd med å bemanne prosjektet. Vårt grove anslag på nåværende tidspunkt og med de oppgaver som er omtalt her er at prosjektet vil belaste direktoratet med ca 4 årsverk. To av disse har OR gitt en særskilt tildeling til, og de to andre vil da måtte ligge i en utvidelse av sekretariatsoppgaven i prosjektperioden.